

Η. Διαδικασία διαμεσολάβησης

1. Εισαγωγή στη διαμεσολάβηση (30΄)

Στόχοι

Να εντοπίσουν παρακολουθήσουν τη διαδικασία διαμεσολάβησης.

Διαδικασία

Έχουμε από πριν καλέσει δυο μέλη (ένα αγόρι Α και ένα κορίτσι Β) να «παίξουν» το πιο κάτω σχεδιασμένο επεισόδιο σύγκρουσης.

Καθώς κάθονται, η Α πατάει «κατά λάθος» το πόδι του Β. Ο Β την σπρώχνει ελαφρά λέγοντας απότομα:

- Πρόσεχε πού πατάς!

Η Α σηκώνεται και φωνάζει στον Β:

- Γιατί με σπρώχνεις; Κατά λάθος σε πάτησα! Θα σου ζητούσα συγγνώμη, αλλά είσαι βλάκας που με έσπρωξες.

Τον σπρώχνει βίαια και αυτή.

Ο Β παίρνει επιθετική στάση (γροθιές σφιγμένες, ορθάνοιχτα μάτια, μιλάει γρήγορα, κτλ.).

- Βλάκισα είσαι και φαίνεσαι! Δε φτάνει που με πάτησες, με βρίζεις κιόλας! Σαν την πάπια απλώνεις τα πόδια σου.
- Εγώ είμαι πάπια; Εσύ είσαι γορίλας. Βλάκα!
- Εμένα με λες γορίλα;
- Ναι εσένα!
- Είσαι πάπια!
- Γορίλα!
- Πάπια!

Επιχειρούν να έρθουν στα χέρια. Επεμβαίνει ο εκπαιδευτής χωρίς να ενημερώσει τους υπόλοιπους ότι πρόκειται για προσχεδιασμένο θέατρο. Καλεί τους συγκρουόμενους και αρχίζει αργά αργά τη διαδικασία διαμεσολάβησης. Οι υπόλοιποι παρακολουθούν.

Μόλις τελειώσει, ενημερώνει για το σημμένο σκηνικό. Επαναλαμβάνει τη διαμεσολάβηση αργά αργά εξηγώντας κάθε φορά τι κάνει και γιατί. Ταυτόχρονα καλεί κάθε φορά όλους να πουν τη γνώμη τους. Η πιο κάτω διαδικασία διαμεσολάβησης βρίσκεται αναρτημένη από πριν και ο εκπαιδευτής διαβάσει πρώτα ένα βήμα και μετά προχωρεί ξανά στην εφαρμογή του.

Διαδικασία διαμεσολάβησης

Αναρτάται σε χαρτί Α1

1. Ζητάμε από κάθε εμπλεκόμενο να μας πει τα γεγονότα από τη σκοπιά του, ενώ ο άλλος

ακούει χωρίς να διακόπτει.

2. Αφού μιλήσουν και οι δύο, ζητάμε να επαναλάβει ο καθένας τι είπε ο άλλος. Προσέχουμε να εστιάσουν στο πρόβλημα και όχι στο απέναντι πρόσωπο.

3. Κάνουμε περίληψη κάθε άποψης έτσι που να καταλάβει ο καθένας τη σκοπιά του άλλου.

4. Ρωτάμε για τα συναισθήματα του καθενός. Είναι σημαντικό να γνωρίσουν και οι δύο ότι και οι δύο υποφέρουν, ακόμα κι αν το εκφράζουν διαφορετικά.

5. Βρίσκουμε ένα σημείο συμφωνίας ακόμα κι αν φαίνεται πολύ μικρό, π.χ. το ότι και οι δύο στεναχωριούνται κι ότι και οι δύο χρειάζονται λύση. Κάποια κοινή πεποίθηση, κάποια κοινή αντίληψη.

6. Ζητάμε κι από τις δύο πλευρές να προσφέρουν ιδέες για το τι πρέπει να γίνει για να λυθεί το πρόβλημα. Βοηθάμε να αξιολογήσουν τις προτεινόμενες λύσεις και να δουν τι συνέπειες θα έχουν αυτές οι λύσεις και για τους δύο. Δεν πρέπει να υποτιμάμε τη δυνατότητα να βρουν λύση επειδή τους είδαμε θυμωμένους και ανίκανους να σκεφτούν. Αν έχουμε ακολουθήσει τα προηγούμενα βήματα με υπομονή είναι δυνατόν να σκεφτούν ψυχραιμότερα την καλύτερη λύση. Ως διαμεσολαβητές πρέπει να δείξουμε ότι εμπιστευόμαστε την καλύτερη πλευρά του εαυτού τους.

7. Ζητάμε να δεσμευτούν στο να δοκιμάσουν μια λύση και δίνουμε ένα χρονικό περιθώριο για να συζητήσουμε την επιτυχία ή όχι του σχεδίου που συμφώνησαν. Αν δεν πάει καλά, θα αναζητηθεί άλλο. Είναι σημαντικό να νοιώθουν ότι σε ένα βαθμό είναι κερδισμένοι και οι δύο. Ακόμα κι αν το ένα μέρος πρέπει να κάνει κάτι όχι ευχάριστο, πρέπει να υπάρχει κάποιο αίσθημα ανακούφισης και κοινής συμφωνίας.

2. Παίζουμε τους διαμεσολαβητές (60΄)

Στόχοι

Να περιγράψουν επεισόδια σύγκρουσης και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους

Να ακούσουν την περιγραφή και τα συναισθήματα του άλλου μέρους

Να ακολουθούν τη διαδικασία διαμεσολάβησης

Διαδικασία

Σε ομάδες των τεσσάρων μελών, στις οποίες απαραίτητα να βρίσκεται τουλάχιστον ένα αγόρι και ένα κορίτσι, να συζητήσουν ένα περιστατικό σύγκρουσης στο σχολείο (να επινοήσουν ή μεταφέρουν κάτι πραγματικό). Να ορίσουν στην ομάδα ποιοι θα είναι ο διαμεσολαβητές (δύο) και ποιοι/ ποιες οι δύο συγκρουόμενοι. Τους δίδεται το φυλλάδιο «Οδηγίες για τους διαμεσολαβητές» και το συζητούμε στην ολομέλεια για λίγα λεπτά. Στη συνέχεια αρχίζουν τη διαδικασία ακολουθώντας τις οδηγίες τις οποίες κρατούν. Κατά τη διάρκεια παρουσίασης της κάθε ομάδας οι υπόλοιποι παρακολουθούν, σχολιάζουν, ερωτούν, κτλ.

Επαναλαμβάνουν τη διαδικασία με τα ίδια ή άλλα επεισόδια σύγκρουσης αλλάζοντας ρόλους. Σταδιακά σταματούμε να επεμβαίνουμε.

Οδηγίες για τους διαμεσολαβητές

Μόλις εντοπίσετε έναν καυγά ή τσακωμό (σύγκρουση) στην αυλή ή στην αίθουσα, πηγαίνετε κοντά και με ευγένεια ζητάτε από τους συγκρουόμενους να σας ακολουθήσουν. Καλείτε αμέσως και το δεύτερο διαμεσολαβητή της τάξης σας. Αν οι συγκρουόμενοι δεν ανήκουν στην τάξη σας, επεμβαίνετε αλλά αμέσως καλείτε τους διαμεσολαβητές τους. Απαραίτητα οι συναντήσεις γίνονται στην αίθουσα της διαμεσολάβησης χωρίς κανέναν άλλο, εκτός από τους ενδιαφερόμενους.

Θα ακολουθήσετε τα πιο κάτω βήματα με αυστηρή σειρά. Προχωράτε αργά και με υπομονή. **ΔΕΝ** αφήνετε ούτε ένα βήμα πίσω. Αν διαπιστώσετε ότι δεν μπορείτε να προχωρήσετε στο επόμενο βήμα, επιστρέψετε στο προηγούμενο ή πάλι από την αρχή.

1° Θα επιλέξετε πρώτα τον πιο αναστατωμένο (α μαθητής) και θα τον ρωτήσετε: «Τις μας τι έγινε». **ΔΕΝ ΕΠΕΜΒΑΙΝΕΤΕ** με κανέναν τρόπο!

2° Μετά θα κάνετε την ίδια ερώτηση στον άλλο συγκρουόμενο (β μαθητής). **ΔΕΝ ΕΠΕΜΒΑΙΝΕΤΕ** με κανέναν τρόπο!

3° Στη συνέχεια θα καλέσετε τον α μαθητή να επαναλάβει τι είπε ο β. Αν δε θυμάται, καλείται το β μαθητή να πει ξανά τι έγινε.

4° Θα καλέσετε τον β μαθητή να επαναλάβει τι είπε ο α. Αν δε θυμάται, θα καλέσετε τον α μαθητή να πει ξανά τι έγινε.

5° Κάνετε μια περίληψη της κάθε άποψης (και του α και του β μαθητή) και ρωτάτε και τους δύο αν συμφωνούν με την περίληψη σας. Αν κάποιος διαφωνεί, διορθώνετε ανάλογα.

6° Ρωτάτε τον α μαθητή: «Πώς νιώθεις;» (τα συναισθήματά του). **ΔΕΝ ΕΠΕΜΒΑΙΝΕΤΕ** με κανέναν τρόπο, αλλά τον ενθαρρύνετε να μιλήσει.

7° Ρωτάτε το β μαθητή: «Πώς νιώθεις;» (τα συναισθήματά του). **ΔΕΝ ΕΠΕΜΒΑΙΝΕΤΕ** με κανέναν τρόπο, αλλά τον ενθαρρύνετε να μιλήσει.

8° Βρίσκετε με προσοχή ένα σημείο (ίσως περισσότερα) στο οποίο είστε βέβαιοι ότι συμφωνούν και οι δύο. Τους λέτε το κοινό σημείο. Π.χ.: «Παρατηρώ ότι και οι δύο είστε στενοχωρημένοι ή και οι δύο νομίζετε ότι αδικηθήκατε ή και οι δύο αισθάνεστε ότι ενοχληθήκατε ή και οι δύο θέλετε μια λύση ή και οι δύο συμφωνείτε ότι δεν πρέπει να ενοχλούμε ο ένας τον άλλο», κτλ.

9° Ζητάτε κι από τους δύο (πρώτα τον ένα και μετά τον άλλο) να προσφέρουν κάποια ιδέα ή ιδέες για το τι πρέπει να γίνει για να λυθεί το πρόβλημα (βασικά το κοινό σημείο). Τους δίνετε χρόνο και τους ενθαρρύνετε να μιλήσουν. ΠΡΟΣΟΧΗ: **ΔΕΝ** προτείνετε εσείς τη λύση!!!

10° Επαναλαμβάνετε μία μία όλες τις ιδέες τους, έστω κι αν κάποια από αυτές είναι αρνητική. (Παράδειγμα αρνητικής πρότασης: «δε θέλω να του/ της ξαναμιλήσω»). Τους ρωτάτε αν συμφωνούν με αυτά που λέτε εσείς. Αν όχι, διορθώνετε ανάλογα.

11° Τους καλείτε να συμφωνήσουν τουλάχιστον σε μια ιδέα/ πρόταση/ λύση του

προβλήματος. Την επαναλαμβάνετε. Δείχνετε ξεκάθαρα ότι εμπιστεύεστε την πρότασή τους. Γράφετε την πρότασή τους στο σημειωματάριό σας.

12° Βοηθάτε να αξιολογήσουν τη λύση που πρότειναν και να δουν ποιες συνέπειες θα έχει και για τους δύο με ερωτήσεις, όπως: Σε τι θα σας βοηθήσει αυτό που συμφωνήσατε; Η πρότασή σας θα σας βοηθήσει ώστε να μην είστε στενοχωρημένοι, θυμωμένοι, κτλ.; Με αυτό τον τρόπο βοηθά ο ένα τον άλλο; Θα επιστρέψετε σε λίγο στη δουλειά σας, θα νιώθετε ήρεμοι; Η πρότασή σας σας βοηθά ώστε να μην έχετε παράπονο ο ένας από τον άλλο; Ακούτε μία μία τις απαντήσεις τους χωρίς να επέμβετε.

13° Ρωτάτε έναν έναν: «Νιώθεις ότι κάτι κέρδισες από τη συμφωνία σας;». Ακούτε την απάντηση χωρίς να επέμβετε.

Είναι σημαντικό να νοιώθουν ότι σε ένα βαθμό είναι κερδισμένοι και οι δύο. Ακόμα κι αν κάποιος από τους δύο πρέπει να κάνει κάτι όχι ευχάριστο, πρέπει να υπάρχει κάποιο αίσθημα ανακούφισης με την κοινή συμφωνία. **ΔΕΝ** προχωράτε στο βήμα 14, αν δεν υπάρχει κάποια ανακούφιση και από τους δύο.

Αν δεν υπάρχει ανακούφιση και από τους δύο, επιστρέψετε στο βήμα 9, τους καλείτε να σκεφτούν μια άλλη πρόταση και επαναλαμβάνετε τη διαδικασία. Επίσης, αν η πρότασή/ συμφωνία τους για λύση του προβλήματος είναι αρνητική, επιστρέψετε απαραίτητα στο βήμα 9 όσες φορές κι αν χρειαστεί.

14° Ζητάτε και από τους δύο να δεσμευτούν στο να δοκιμάσουν τη λύση που πρότειναν. Τους δίνετε χρώματα και χαρτί και τους καλείτε να φτιάξουν κάτι κοινό (σχέδιο, ποίημα, ζωγραφιά, κολλάζ, σύμβολο, κειμενάκι, απλώς να γράψουν τα ονόματά τους, κτλ.) που θα τους θυμίζει τη δέσμευση στη συμφωνία τους (3 λεπτά). Η κατασκευή τους αναρτάται στον τοίχο.

15° Τους καλείτε να συμφωνήσουν και να ορίσουν ένα χρονικό περιθώριο (μια μέρα ή τρεις μέρες ή μια εβδομάδα ή δύο εβδομάδες) για να συζητήσετε ξανά την επιτυχία ή όχι του σχεδίου που συμφώνησαν. Σημειώνετε στο σημειωματάριο την ημέρα και ώρα που θα συναντηθείτε ξανά. Εσείς θα τους αναζητήσετε και θα τους φέρετε στη δεύτερη συνάντηση.

16° Σε αυτή τη δεύτερη συνάντηση, αν κάτι δεν έχει πάει καλά, θα ξεκινήσετε από το βήμα 9. Θα αναζητήσουν άλλη πρόταση/ λύση του προβλήματος. Και η διαδικασία επαναλαμβάνεται. Αν όλα έχουν πάει καλά, τους συγχαίρετε μόνο χωρίς να συζητήσετε τίποτε άλλο και χωρίς να ορίσετε άλλη συνάντηση.

Σημειωματάριο του διαμεσολαβητή

Όνόματα των δύο διαμεσολαβητών:

Όνόματα των δύο συγκρουόμενων:

Ημερομηνία και ώρα της συνάντησης	Η πρόταση των συγκρουόμενων για λύση του προβλήματος	Ημερομηνία και ώρα επόμενης συνάντησης

Παρατηρήσεις:

.....
.....
.....